

Verlengen Overeenkomst van kosten voor gemene rekening ter voorkoming van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten

Besluit:

1. De Verenigde Vergadering voor te stellen de Overeenkomst van Kosten voor Gemene Rekening te verlengen tot 31 december 2024

1. Probleemstelling - context

Het muskusrattenbeheer is vanaf 1 juli 2011 van rechtswege overgegaan van de provincies naar de waterschappen. In 2011 is in de Waterwet is vastgelegd dat waterschappen zo goed mogelijk zorg moeten dragen voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten. Waterschappen in Nederland geven daar sindsdien op een verschillende organisatorische wijzen invulling aan.

Waterschappen Delfland, Rijnland, Hollands Noorderkwartier, Amstel Gooi en Vecht, Schieland en de Krimpenerwaard en De Stichtse Rijnlanden hebben ervoor gekozen deze taak vanuit de waterwet te laten uitvoeren door het samenwerkingsverband Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland (MRB WMNL). MRB WMNL is organisatorisch ondergebracht bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR), in de vorm van een 'afdeling' die de bestuurlijk opdracht uitvoert van het samenwerkingsverband. Voor het faciliteren van MRB WMNL worden aan HDSR kosten vergoed.

Afspraken over kostenverdeling, besluitvorming en toezicht op dit samenwerkingsverband zijn vastgelegd in de Overeenkomst van Kosten voor Gemene Rekening. Deze overeenkomst wordt telkens voor bepaalde tijd verlengd. De huidige overeenkomst loopt op 1 januari 2020 af.

In 2017 is een grootschalig meerjarig landelijk onderzoek – Veldproef Muskusratten – afgerond, waarin onderzocht is of er betere alternatieven zijn om invulling te geven aan de opdracht vanuit de waterwet. Op basis van de resultaten van de Veldproef is op 14 juni 2019 in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen unaniem besloten om met vereende krachten de populatie muskusratten terug te dringen tot aan de landsgrens in een periode van 10 tot 15 jaar.

2. Beoogd effect

Het continueren van de samenwerking aangaande het muskusrattenbeheer binnen de kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer. Daartoe wordt gevraagd om in te stemmen met verlenging van de samenwerking.

3. Kernboodschap

Het opnieuw aangaan van de overeenkomst van kosten voor Gemene Rekening Muskusrattenbeheer en daarmee de samenwerking met de waterschappen Rijnland, Hollands Noorderkwartier, Amstel Gooi en Vecht, Schieland en de Krimpenerwaard en De Stichtse Rijnlanden voort te zetten. Inzet voor de komende 10 tot 15 jaar is om de muskusratten terug te dringen tot de landsgrenzen.

4. Historie - eerdere besluitvorming

- De Verenigde Vergadering is door het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden bij brief van 7 maart 2011 (kenmerk 938764) en de informatieve VV van 17 mei 2011 geïnformeerd over de organisatorische ontwikkelingen van het muskusrattenbeheer.
- Op 19 juli 2011 heeft het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden ingestemd met de regeling Bijzonder GO organisatie muskusrattenbeheer (kenmerk 957686).
- Op 15 september 2011 heeft de Verenigde Vergadering een besluit (kenmerk 936409) genomen over de organisatie van het muskusrattenbeheer vanaf 01-01-2012.
- Op 10 januari 2012 heeft het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden ingestemd met aanpassingen op de regeling "Commissie voor bijzonder georganiseerd overleg samenwerking muskusrattenbeheer" (voorstel 26057).
- Op 26 juni 2012 heeft het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden ingestemd met het sociaal plan overdracht muskusrattenbeheer (voorstel 28003).
- Op 19 december 2013 heeft de Verenigde Vergadering besloten de overeenkomst van kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer te verlengen met twee jaar (1 januari 2014 tot 1 januari 2016).
- Op 20 januari 2015 zijn de leden van de Verenigde Vergadering per brief (kenmerk 1174508) geïnformeerd over de resultaten van de evaluatie.
- Op 24 september 2015 heeft de Verenigde Vergadering besloten (voorstel 43381) de overeenkomst van kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer te verlengen met vier jaar (1 januari 2016 tot 1 januari 2020).

5. Regelgeving en Beleid

Dit voorstel is een vervolg op de besluiten van de Verenigde Vergadering van 15 september 2011, 19 december 2013 en 24 september 2015 en vloeit voort uit verplichtingen in het kader van de Waterwet.

6. Financiën

De begroting 2016 voor de uitvoering van Muskusrattenbeheer in het gehele bestrijdingsgebied van de deelnemende waterschappen sluit op circa € 10 miljoen (incl. overhead) per jaar. Delfland draagt – conform de opgenomen verdeelsleutel in de overeenkomst – 5,3% van de begroting bij, zijnde circa € 530.000,-. Dit bedrag is opgenomen in de begroting van Delfland.

7. Duurzaamheid

Hoofddoel van het muskusrattenbeheer is de bescherming van waterkeringen tegen graverij van muskusratten. Uit de veldproef is gebleken dat de bestrijding van muskusratten het effectiefste middel is. Landelijk wordt ingezet om binnen 10 tot 15 jaar de muskusratten naar de landsgrenzen terug te dringen. Met het terugdringen van de muskusratten zullen op termijn veel minder muskusratten worden gedood.

Om daar te komen wordt ingezet op diervriendelijkere vangstmethoden. Dit is als zodanig ook verwoord in de visie in de Beleidsnota Muskusrattenbeheer 2020-2024.

8. Organisatorische en personele consequenties

Het personeel van MRB-WMNL is in dienst van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

9. OR/GO

Het besluit over de verlenging van de samenwerking voor gemene rekening wordt ter kennisname naar de OR gestuurd.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

11. Communicatie (in- en extern)

In overleg met het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zal gecommuniceerd worden over de verlenging van de samenwerking.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

Dit voorstel wordt behandeld in de commissie Waterveiligheid en Waterketen van 6 november 2019 en de Verenigde Vergadering van 21 november 2019.

13. Bevoegd orgaan

De VV is op grond van de artikelen 56 en 77 Waterschapswet bevoegd te bepalen op welke wijze het muskus- en beverrattenbeheer plaatsvindt.

De kosten van het muskusrattenbeheer zijn reeds verankerd in de begroting van Delfland. Het college van D&H is bevoegd om in te stemmen met de begroting van de overeenkomst voor gemene rekening.

14. Toelichting

Organisatie Muskusrattenbeheer

Het bestuur van MRB WMNL wordt gevormd door het Bestuurlijk Overleg (BO) waarin elk van de waterschappen vertegenwoordigd is door een dagelijks bestuurder. Het BO stelt het beleid vast en ziet toe op de uitvoering daarvan. Daarbij wordt het BO ondersteund door de ambtelijke stuurgroep, waarin van elk waterschap een manager deelneemt.

Landelijk gezien zijn er 8 organisaties die zich bezighouden met muskus- en beverrattenbeheer. Dat zijn naast MRB WMNL 3 andere samenwerkingsverbanden en 4 waterschappen die de taak binnen eigen beheer uitvoeren. Deze 8 organisaties werken op verschillende niveaus samen, van bestuurlijk (CMB), management (WMB), beleidsadviseurs (TMB) tot uitvoerders (ATT en ABB).

Onderzoek en keuze landelijke strategie

In de waterwet hebben waterschappen de verantwoordelijkheid gekregen waterstaatswerken te beschermen tegen graafschade door muskus- en beverratten. Alle waterschappen in Nederland geven invulling aan deze opdracht door aanwezige populaties op te sporen en zoveel mogelijk weg te vangen.

In 2017 is een grootschalig meerjarig landelijk onderzoek – Veldproef Muskusratten – afgerond, waarin onderzocht is of er betere alternatieven zijn om invulling te geven aan de opdracht vanuit de waterwet. Daarbij is onder andere verkend wat de gevolgen zijn van een keuze muskusratten niet te bestrijden en in plaats daarvan waterstaatswerken te beschermen met graafwerende maatregelen. Deze graafwerende maatregelen hadden niet het gewenste effect.

Op basis van de resultaten van de Veldproef is op 14 juni 2019 in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen unaniem besloten om met vereende krachten de populatie muskusratten terug te dringen tot aan de landsgrens in een periode van 10 tot 15 jaar. Gelet op de resultaten van afgelopen jaren, is dit voor MRB WMNL haalbaar. Van bijna 24.000 vangsten in 2016 naar circa 16.000 vangsten in 2018 (landelijk rond de 400.000 vangsten in 2004 naar 53.500 in 2018).

Uitwerking landelijke strategie naar visie MRB WMNL

Parallel aan voorbereidingen op besluitvorming in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen is MRB – conform afspraak – in 2018 gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van de beleidsvisie 2020-2024. In deze visie is uitgewerkt wat MRB WMNL in die

periode kan bijdragen aan de landelijke doelstelling van 'terugdringen tot aan de landsgrens' en hoe daar het beste vorm aan gegeven kan worden.

Voorafgaand aan het uitwerken van de beleidsvisie is in februari 2019 aan het BO voorgelegd of er overeenstemming is over doelen en randvoorwaarden die MRB bij de uitwerking als vertrekpunt zou moeten nemen. Hier is positief op gereageerd. Dit betreft de doelen en randvoorwaarden die in dit stuk opgenomen zijn in het besluit onder de punten 2 en 3 en (in een andere volgorde) in de beleidsvisie in hoofdstuk 4 en 5.

De Beleidsvisie MRB WMNL 2020-2024 is op 3 oktober 2019 vastgesteld door het BO.

Rapportage en evaluatie

Jaarlijks beschrijft MRB WMNL de plannen voor het volgende jaar in een jaarplan dat vooraf door de ambtelijke stuurgroep beoordeeld en vastgesteld wordt. Rapportage over de voortgang vindt plaats in halfjaar- en jaarverslagen die door het BO worden vastgesteld.

Halverwege en aan het einde van de beleidsperiode zal een evaluatie plaatsvinden.

In juni 2019 is een ambtelijke evaluatie op MRB WMNL uitgevoerd ter afronding van de huidige beleidsvisie. Deze audit is – op verzoek van de ambtelijke stuurgroep – uitgevoerd door medewerkers van de waterschappen Schieland en de Krimpenerwaard en van Rijnland.

Op basis van de interviews kon worden geconcludeerd dat de doelen uit de huidige beleidsvisie worden behaald en dat conform de samenwerkingsovereenkomst wordt gewerkt. Daarnaast is een belangrijke conclusie dat alle waterschappen de samenwerkingsovereenkomst willen verlengen.

Aanbevelingen vanuit deze evaluatie zullen door MRB WMNL meegenomen worden in verdere uitwerking van de beleidsvisie in de jaarplannen.

Het samenwerkingsverband MRB WMNL zal de volgende opdracht uitvoeren:

- a. 'Terugdringen van muskusratten tot aan de landsgrens' na te streven op middellange termijn (10 a 15 jaar) in samenwerking met overige bestrijdingsorganisaties.
- b. Sturen op een gemiddeld jaarlijkse reductie van de populatie in het eigen gebied van MRB WMNL van 25% ten opzichte van het jaar ervoor, teneinde in 2024 het aantal vangsten terug te brengen tot ongeveer 3000 vangsten.
- c. Streven naar een jaarlijkse reductie van de populatie in ieder van de deelnemende waterschappen ten opzichte van het jaar ervoor.
- d. Sturen op het 'volledig leegvangen en leeg houden' van delen van het gebied die daarvoor het meest geschikt zijn, voor tenminste 10% van het oppervlakteareaal van het samenwerkingsverband uiterlijk eind 2024.
- e. Voor de periode 2020 tot en met 2024 uit te gaan van het begrootte uitgavenniveau 2019 (zijnde € 9.685.000) per jaar en daarbij jaarlijks inflatiecorrectie toe te passen.
- f. Gebruik te maken van aanbevelingen uit bovengenoemde rapporten over aansturing om te komen tot een efficiëntere werkwijze.
- g. Mee te werken aan een op te richten programma 'verbetering muskusrattenbestrijding' waarin de mogelijkheden van versterkte samenwerking tussen de bestrijdingsorganisaties verder uitgewerkt worden.
- h. Gebruik te maken van huidig en toekomstig beschikbare innovaties om te komen tot een efficiëntere werkwijze om de populatie muskusratten te verkleinen.
- i. Actief deel te nemen aan onderzoek dat in samenwerking met de Unie van Waterschappen, de STOWA en de andere bestrijdingsorganisaties wordt georganiseerd.
- j. Het werk zodanig uit te voeren dat onnodig dierenleed tot een minimum wordt beperkt en daarover te rapporteren aan de betreffende Provincies als bevoegd gezag.
- k. In publieke communicatie de noodzaak van het werk te benadrukken en te richten op het behouden en zo mogelijk versterken van het draagvlak voor de gekozen aanpak.
- l. Zorg te dragen voor een duurzame inzetbaarheid – in termen van gezondheid en van arbeidsmarktgeschiktheid – van medewerkers, zowel op korte als lange termijn.

- m. De organisatie voor te bereiden op vervolgstappen die noodzakelijk zijn in de beleidsperiode 2025-2030 richting 'terugdringen tot aan de landsgrens'.
- n. Open te staan voor mogelijkheden tot taakverbreding (zoals mollenvangen, schouw) binnen de inliggende waterschappen van het samenwerkingsverband, rekening houdend met de voorwaarden van de Gemene Rekening.

Waar nodig en mogelijk zal bestuur en organisatie van Delfland medewerking verlenen aan het faciliteren van de randvoorwaarden voor succes, zijnde:

- 1. Voldoende – bij voorkeur jaarrond - toegang tot alle gebieden van terrein-beherende organisaties zoals Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap.
- 2. De fysieke mogelijkheid om alle te bestrijden gebieden te betreden en er vallen te plaatsen op momenten dat dit nodig is.
- 3. Dat er bij aanleg van nieuwe natuur en aanpassing van maaibeleid rekening wordt gehouden met de consequenties voor muskusrattenbeheer (waaronder ook doodlopende duikers met vangkooien).
- 4. Dat ook in gebieden waar bevers zich gaan vestigen de mogelijkheid blijft bestaan om – onder voorwaarden - muskusratten te bestrijden.
- 5. Medewerking van Provinciale Staten van de provincies Noord Holland, Zuid Holland en Utrecht voor het tijdig verlengen van de Opdracht ex artikel 3.18 Wet Natuurbeheer tbv het uitvoeren van de werkzaamheden.
- 6. Kunnen bieden van een relevant en aantrekkelijk toekomstperspectief voor medewerkers van muskusrattenbeheer op middellange en lange termijn.

15. Bijlagen

- 1. Overeenkomst van kosten voor gemene rekening ter voorkoming van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten in de waterschappen Hollands Noorderkwartier, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, Rijnland, De Stichtse Rijnlanden en Amstel, Gooi en Vecht.
- 2. Beleidsvisie Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland 2020-2024
- 3. Besluit Ledenvergadering Unie van Waterschappen 14 juni 2019

Verlengen Overeenkomst van kosten voor gemene rekening ter voorkoming van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten

Dossiernummer : 1553

Vergaderdatum : 21 november 2019

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 15 oktober 2019, dossiernummer 1553;

gelezen het positieve advies van de commissie Waterveiligheid en Waterketen;

overwegende dat:

- Op 1 januari 2020 de huidige overeenkomst van kosten voor gemene rekening Muskusrattenbeheer af loopt.
- Deze overeenkomst is gesloten in het gezamenlijk te behartigen belang: namelijk het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten.
- Het gewenst is om de overeenkomst te verlengen teneinde dit belang te kunnen blijven behartigen.

Gelet op:

- artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

Besluit:

De Overeenkomst van Kosten voor Gemene Rekening te verlengen tot 31 december 2024

Aldus besloten in de openbare vergadering van 21 november 2019.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

de Voorzitter,

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt